

Febr. 1725. de mandato Sanctissimi D. N. Benedicti XIII. ut referat Ursaya in miscell. sacro. & profano l. l. C. num. 52. & habetur in Concilio Romano ab eodem Summo Pontifice celebrato anno 1725. sub tit. 16. de vita & honestate Cleric. cap. 3. ubi expresse statuitur, quod conuam sicutum uigil. Perucca, aut Cercuisti nunquam adhibeant.

10 Alia ad rem. Vid. Coma fictitia per tot. & verb. Missa art. 9. ad num. 2. ad 4.

PLAGIUM.

S U M M A R I U M.

- 1. **P**LAGIUM quid sit.
- 2. Qui tale crimen committunt, plagiarii appellantur.
- 3. Plagiarii unde dicitur.
- 4. Quod crimen, si homo, qui subripitur, sit sui juris, non est proprie furtum.
- 5. Si autem persona, que subripitur, est adhuc sub patria potestate constituta, verum furtum est.
- 6. Et inde patri actio furti competit.

- 7. Talis autem actio furti non competit patri.
- 8. Pena plagii olim erat pecuniaria, nunc autem ab Hodierno autem iure est pena mortis.
- 9. Plagii crimen committunt illi, qui modica pecunia data, vel fraudulentis suasionibus incautos allicunt iuuenes ad se adscribendum militia.
- 10. Adde, inseruntur, ad num. 13.

PLAGIUM est crimen publicum, quo quis dolose subripit hominem liberum, vel seruum alienum, sive detineat illum uinctum, aut celat, vel ei suadeat, ut a patre, vel domino suo auferatur, sine vendat, donec, permutet, vel alio contractu, quo dominium rerum transferret, alius tradit, l. 1. Cum sequentibus ff. & Cod. ad leg. Fabiam, de Plagiariis.

Hinc qui tale crimen committunt, plagiarii appellantur, citat. l. 1. cum sequentibus, ff. & Cod. ad leg. Fabiam de Plagiariis, & Plagiarii dicitur de plaga quia patri & serui subtrahuntur, & subripuntur, quo casu, committi dicitur furtum, & plagium, iuxta textum in §. Interdum, Instit. de obligat. que ex delicto nascuntur, & observat Contar. in Memor. verb. Plagiarius fol. 450. Ursaya Instit. crimin. l. 2. tit. 8. num. 216.

Tale crimen, si homo, qui subripitur, sit sui juris, non est proprie furtum, quia libera persona sub nullius est dominio. l. Item Juris, Instit. de inutil. stipul. Si autem persona, que subripitur, est adhuc sub patria potestate constituta, verum furtum est.

§. Instit. de obligat. que ex delicto nascuntur. Et inde patri actio furti competit: l. Eum qui 14. §. Si filius familias 13. ff. de furtis, ibi: Si filius familias

Semota hic etymologie plagii nominis indagatione: ad penas nostro Jure stabilitas statim est deveniendum; qui hominem sub patria potestate constitutum, alienumve seruum suasionibus distraxerit, venditionis, aut servitii proprii causa, si tale perpetrans crimen generosus fuerit, ad Regis operas cum compediens erit perpetuo damnandus: si huiusmodi haud invenitur. præditus caractere, plectetur capite: servus verò bestis lacerandus tradetur: quam quidem penam hominem liberum traducens, sive vendentes, sicuti scienter ementes, recipientesve animo se inservendii illius, aut vendendi, non evadent (r).

L. 22. tit. 14. p. 7. Sosacan, ó furta algunos ladrones los hijos de los omes, ó los siervos agenos, con intencion de los llevar á vender á tierra de los enemigos, ó por ser venidos dellos como de siervos. E porque estos á tales sercien muy gran maldad, merecen pena. E por ende decimos, que qua quier que tal furto como este ficiese, que si el ladrón fuere fidalgo debe ser echado en fierro, é condenado para

subripit sit, patrem habere furti actionem, palam est: & idem reperitur l. 37. ff. cod. de furtis.

Talis autem actio furti non competit patri ut potestate in prolem carenti; leg. Mater filii 38. ff. cod. de furtis. ibi: Mater filii subrepti furti actionem non habet.

Pena plagii olim erat pena pecuniaria; l. final. ff. ad L. Fabiam, de Plagiariis. Hodierno autem Jure est pena mortis, cap. Qui furatur 1. de furtis, ibi: Qui furatur hominem, & vendiderit, conuictus, morte moriatur; juxta leg. Quomiam 7. & leg. final. Cod. ad leg. Fabiam, de Plagiariis.

Plagii crimen committunt illi, qui modica pecunia data, vel fraudulentis suasionibus incautos allicunt iuuenes ad se adscribendum militia, ut observat Amenus de delictis, & penis tit. 3. §. 6. num. 36. ubi quod id prædicari vidit in Urbe pro curijsam Principis servitio, sed seditione facta, opus fuit ad illam referendam est pro pristina libertati restitueret. & referat Ursaya loc. cit. num. 219. Quod & novissime accidisse anno 1738. refertur.

Ridiculus fere semper Auditor est, dum etiam mon nominis tradit, at maxime hic ridiculus est, qui Plagiarii (inquit) dicitur a plaga, quia patri & serui subtrahuntur. Vide si lubet de etymologia hujus vocis Antonium Mattheum de crimin. stud. de Leg. Fabia de Plagiariis cap. 1. num. 2.

Illud hic non omittendum, quod is, cuius consilio plagium commissum est, plagii non tenetur. Non adversatur, quod qui plagiarius in qua re socius est, & ipse plagiarius sit; l. penult. §. ult. ff. de Leg. Fab. de plagiariis. Socium enim (ut recte inquit Antonius Mattheus ubi supra num. 4.) intelligere debemus non qui consilium duntaxat dedit, aut scilicet forte commodavit, sed qui societatem secleris contraxit; & in ipsa suppressione socius fuit, ut supra.

Nec refragatur quod plagiarius sit qui servo allicino persuasit, ut a domino fugiat; dum enim delictum plagii non tenetur eum, & cuius consilio plagium commissum est, intelligimus servo datum sit; Anton. Matt. ibid. §. 3. ubi dicitur quod magnum est delictum (Vid. etiam l. r. pag. 227. col. 1. ex num. 42. ad usque 48. & l. r. pag. 137. in add.).

PENA.

ARTICULUS I.

De penis in genere.

S U M M A R I U M.

- 1. **P**ENA quid sit.
- 2. Pena est mensura culpe.

PENA, ut expresse habetur in l. Aliud 131. ff. de verbor signif. est noxae vindicta, ibi: Pena est noxae vindicta. id est, delictorum, sive criminum coactio, seu vindicta, in emendationem hominum constituta; l. Si pena 26. ff. de penis, ibi: Pena constituitur in emendationem hominum. Pena enim est mensura culpe juxta illud Deuteronomii 25. Pro mensura peccati erit & plagiarum modus & c. Sane 11. de officio Delegati cum similibus. Et singulariter sine culpa nemo punitur. l. Sancimus 22. Cod. de homicid. cap. Joannes 23. & cap. Quidam 25. de homicid. cap.

siempre que labore en las labores del Rey. E si fuere otro ome que non sea fidalgo, debe morir por enot. E si fuere servo, debe ser echado á las bestias brabras, que lo maten. Esa mesma pena há lugar en todos aquellos que dan, ó venden ome libre, & los que lo compran, y resciben de otra manera n don á sabiendas con intencion de servir del como del servo, ó venderlo. (Vid. verb. Pena inf.)

3 Regulariter sine culpa nemo punitur.

4 Interdum tamen ob publicum bonum punitur quis sine propria culpa.

5 Pena, & multa quomodo distinguantur.

6 Quomodo distinguantur pena, & poenitentia.

7 Pena alia est civilis, alia criminalis, alia legalis, alia Judicialis, & que singule sint.

8 Pena criminalis subdividitur in capitalem, & non capitalem, & que utraque sit.

9 Pena criminalis alia est corporalis, seu corporis afflictiva, alia pecuniaria, alia temporalis, & alia perpetua.

10 Pena in genere alia est ordinaria, & alia extraordinaria, & que utraque sit.

11 Item alia est lata, & alia ferenda sententia, & que utraque sit.

12 Assignantur quinquæ regule ad cognoscendum, an pena sit lata, vel ferenda sententia.

13 An quando lex utitur verbis imperativi modi, que efficiunt immediate ipsam penam, sit lata, vel ferenda sententia: multi volunt quod sit lata.

14 Plurimi alii tamen sustinent, quod sit solum sententia ferenda.

15 Affertur responsio ad auctoritates pro prima opinione adductas.

16 Pena, seu lex penalís sententia ferenda non obligat ante sententiam Judicis.

17 Pena seu lex penalís lata sententia in iis, que aliam executionem externam non requirunt, obligat in conscientia ante sententiam declarationem Judicis.

18 Pena, seu lex penalís lata sententia in iis, que externam executionem requirunt, non obligat in conscientia ante sententiam declarationem Judicis de crimine commisso, nisi in specie addat clausulam: alia etiam declaratione non secuta.

19 Immo secundum plurimos, etiam lex addat talem clausulam: alia etiam declaratione non secuta, vel simile, non obligat ante declarationem Judicis de crimine commisso, nisi in aliquibus penis, que assignantur.

20 Declaratoria de crimine commisso requirit citationem partis, & ab ea demum potest appellatio.

21 Adducitur, & resolvitur instantia.

22 Assignatur notabilis differentia inter sententiam condemnatoriam, & declarationem.

23 Assignatur quomodo non obstante clausula, ipso facto incurrenda, adhuc requiritur sententia declaratoria Judicis.

24 Assignatur quomodo non obstante clausula, absque alia declaratione, adhuc requiritur talis sententia declaratoria Judicis.

25 Transgressores legis incurrant penam illius, etiam si talem penam ignorent, exceptis tamen censuris.

26 Juxta inferiorem regulariter loquendo non potest augere, vel minuere penas à jure statutas.

27 Id tamen potest Princeps supremus.

28 Et ex justis causis id potest interdum etiam Juxta inferiorem.

29 Assignantur juste precipue cause, ex quibus Reorum pane à Juxta inferiorem augeri possunt, ad num. 37.

30 Assignantur juste precipue cause, ex quibus dicit pane minui possunt, ad num. 45.

46 In panis arbitrariis debet Juxta procedere juxta qualitatem delicti, ut sic pena criminum commensurentur.

47 Stante autem dubio, aut diversa juris intelligentia, Juxta debet semper in miorem partem declinare.

48 Cum hoc tamen quod circa Reos in gravioribus

criminibus legitime convictos, non debet Juxta uti nimia clementia.

49 Pena unius metus est multorum.

50 Pena imposita in foro conscientie non liberat à pena imponenda in foro fori.

51 Penas pecuniarias, seu multas tenetur Episcopus applicare locis, & usibus suis.

52 Pena pecuniaria non sunt applicanda fabricæ, vel sacristia ecclesie.

53 Nec possunt applicari pro reparatione palatii episcopalis, aut domus Vicarii Generalis.

54 Nec ulla eorum portio potest ab Episcopo assignari Depositario earundem, nec reparationi carcerum episcopaliurn, nec pro supplemento salarii musicorum ecclesie cathedralis.

55 Nec applicari possunt pro Vicario curie episcopalis, aut salario Notarii, & Ministrorum.

56 Nec pro Procuratore Fiscalí, Executoribus, ac Ministris Curie.

57 Nec pro Vicariis Curie episcopalis.

58 Nec pro expensis tribunalis.

59 Nec potest Episcopus etiam pauper, eas sibi applicare, non obstante contraria consuetudine.

60 Unde Episcopus vere pauper debet recurrere ad Sacram Congreg. pro gratia talis applicationis.

61 Et Episcopus in his Transgressor non est immunus à culpa mortali.

62 Si concedatur Episcopo applicatio panis pecuniaria pro episcopatu, & Sacratio, quid intelligitur nomine ipsorum.

63 Pena pecuniaria delinquentium in una ex duabus diocesis unitis applicande sunt prius locis diocesis, cujus sunt delinquentes, & in pari necessitate pauperibus loci, ubi habitant ipsi delinquentes.

64 Si multa non fuerint per Episcopum in vita applicata, non possunt ad minorem summam reduci per Vicarium Capitularum.

65 Pro multis reinendis debet ab Episcopo fieri Depositarius ipsarum.

66 Et talis multarum Depositarius debet esse aliquis de Capitulo.

67 Debetur cautionem prestare de bene administrando, & reddenda ratione in fine anni eorum Ordinario, & duobus Capitularibus.

68 Quorum Canonicozum alter debet elegi ab Episcopo, & alter à Capitulo.

69 Pecunia multarum nullo modo retineri potest ab Ordinario.

70 Unde Depositarius multarum non debet deputari pro forma, sed ut vere & realiter multa apud eum deponantur.

71 Pena, & multa non observantium dies festos pro tertia parte applicari debent accusatori, & pro quarta executoribus.

72 Pena, & multa interscientis Presbyterum applicanda est pro medietate ecclesie, cui præfuit, & pro alia medietate distribuenda est in pauperes pro anima mortui.

73 Ordinarius abstinere debet à penis pecuniariis contra Regulares.

PENA, ut expresse habetur in l. Aliud 131. ff. de verbor signif. est noxae vindicta, ibi: Pena est noxae vindicta. id est, delictorum, sive criminum coactio, seu vindicta, in emendationem hominum constituta; l. Si pena 26. ff. de penis, ibi: Pena constituitur in emendationem hominum. Pena enim est mensura culpe juxta illud Deuteronomii 25. Pro mensura peccati erit & plagiarum modus & c. Sane 11. de officio Delegati cum similibus. Et singulariter sine culpa nemo punitur. l. Sancimus 22. Cod. de homicid. cap. Joannes 23. & cap. Quidam 25. de homicid. cap.

cap. Sine culpa 23. de Regul. Juris, ibi: *Sine culpa (nisi subit causa) non est aliquis puniendus.* Quamvis interdu ob publicum bonum puniatur quis sine propria culpa, uti fit in crimine læsæ Majestatis, ratione cuius filli etiam innocentes puniuntur in detestationem tanti patrum criminis; l. Quisquis 5. §. 1. Cod. Ad l. Jul. Majest. & in aliquibus aliis casibus subest justa causa puniendi etiam innocentes ad ceterorum terrorem; unde in citat. cap. Sine culpa 23. de Regul. Juris merito dicitur, quod sine culpa non est aliquis puniendus nisi subit causa.

(Leg. 1. §. 9. tit. 31. p. 7. cum tit. 2. ejusd. Vid. proœmium cum leg. 1. tit. 1. ead. p. & lit. C pag. 66. num. 19.)

5. Poena differt à multa, ut patet ex l. Aliud 131. ff. de verborum signif. ibi: *Inter multam autem & poenam multum interest:* Poena enim nomen est generale conveniens cuilibet criminis coercionis; multa vero nomen est speciale conveniens tantum poenæ pecuniariæ, ibi: *«Cum poena generale sit nomen omnium delictorum coercitio, multa specialis peccati, cujus animadversio hodie pecuniaria est; poena autem non tantum pecuniaria, verum & capitis, & existimationis irrogari solet.»* Item poena à lege decernitur, multa vero arbitratie à JUDGE datur ibi: *«Multam quidem ex arbitrio ejus venit, qui multam dicit: poena non irrogatur nisi quae quaque lege, vel quo alio jure specialiter huic delicto imposita est; quinimmo multa ibi dicitur, ubi specialis poena non est imposita.»*

6. Poena differt etiam à poenitentia, quia hæc imponitur, ut satisfiat Deo in foro interno; poena autem, ut satisfiat Republicæ in foro externo, & ideo poenitentia non liberat à poena, ut recte notat Abbas in cap. De his num. 3. de accusat. Amicus de delictis, & panis tit. 1. promial. §. 4. num. 5. & alii, unde excommunicatus denunciatus, ut absolvatur à censura, debet subire poenitentiam sibi in-junctam ab absolvente ad satisfaciendum ecclesiæ offensæ, & poenam inflictam à JUDGE ad satisfaciendum pro delicto commissio in ceterorum exemplum, & terrorem. Item poena infligitur invito independentem, & contra Rei voluntatem, poenitentia autem indiget acceptatione, & consensu poenitentis, ut recte observant Thesaurus de panis. p. 1. cap. 2. vers. Secundo poena: Amicus loc. cit. num. 5. & alii passim.

7. Poena in genere alia est civilis & alia criminalis. Poena criminalis est, quæ tendit ad vindictam publicam, & estque definita supra num. 1. Poena civilis est, quæ non tendit ad vindictam publicam, sed ad privatum commodum partis læsæ, quæ tamen rigoroze loquendo non est poena proprie dicta, sed solum minus proprie talis. Hæc poena subdividitur in conventionalem, Legalem, & Judicalem. Poena conventionalis est, quæ committitur, & præstari debet ex conventionem partium, si aliquid v. g. datum, vel factum non fuerit, ut patet in cap. Constitutus 7. de panis. Poena legalis est, quæ imponitur à lege, vel pro reparatione damni illati, vel propter contumaciam, aut contemptum. Poena judicialis est, quæ à JUDGE infligitur.

8. Poena criminalis subdividitur in capitalem, & non capitalem. Poena capitalis est, per quam inferitur mors naturalis, vel civilis per mediam, vel maximam capitis diminutionem, adimendo libertatem, vel jus civitatis: sicut poenæ sunt tres, scilicet, ultimum supplicium quæ vocatur maxima; damnatio ad metallum, quæ dicitur media; & deportatio in Insulam, quæ appellatur minima; l. Rei capitalis 2. §. l. Capitalium poenarum 28. ff. de panis, l. Licet 103. ff. de verborum signif. Poena non capitalis est, quæ quis salva vita naturali, & civili coercetur, ut est poena relegationis, fustigationis, amputationis alicujus membri, stigmatum, seu bullationis, & hujusmodi:

9. Poena criminalis alia est corporalis, seu corporis afflictiva, & alia pecuniaria. Item alia temporalis, & alia perpetua, patentque omnes ex terminis.

Poenæ in genere alia est ordinaria, & alia extraordinaria, seu arbitraria. Poena ordinaria, seu Legalis est, quam lex, seu Princeps expresse, & determinat statim, aut consuetudo induxit, seu præscripsit. Extraordinaria autem seu arbitraria est, quæ nulla lege, statuto, aut consuetudine est definita, sed extra ordinem à JUDGE imponitur juxta prudens, ac justum ejus arbitrium pro varia delictorum qualitate. Sic in re Communis Doctorum.

10. Item poena in genere alia est lata, & alia ferenda sententiæ. Poena lata sententiæ est, quæ ipso facto, seu criminis perpetratioe, & Legis, seu mandati transgressioe incurritur absque sententiæ condemnatoria. Poena ferenda sententiæ est, quæ à delinquente non statim ipso facto, seu legis, aut mandati transgressioe incurritur, sed requirit sententiæ Judicis condemnatoriam, debetque primum à JUDGE infligi. Sic in re Doctorum Communiter.

11. Ad cognoscendum, quæ poenæ sit lata, vel ferenda sententiæ, traduntur quinque regulæ, quæ assignantur sub verb. Lex art. 2. à num. 28. ad 5. Vide ibi.

12. Anquando lex utitur verbis imperativi modi, quæ afficiunt immediate ipsam poenam, sit lata, vel ferenda sententiæ? multi volunt, quod sit lata sententiæ. Vid. à verb. Lex art. 2. num. 32.

13. Plurimi tamen alii tenent, quod sit solum sententiæ ferendæ. Vid. ibid. num. 33.

14. Respondetur ad auctoritates pro prima opinione adductas. Vid. ibid. num. 34.

15. Poenæ, seu lex pœnalis sententiæ ferendæ non obligat ante sententiæ Judicis. Vid. ibid. num. 36.

16. Poena seu lex pœnalis lata sententiæ in iis, quæ aliam executionem externam non requirunt, non obligat in conscientia ante sententiæ declaratoriam Judicis. Vid. ibid. num. 37.

17. Poenæ, seu lex pœnalis lata sententiæ in iis, quæ externam executionem requirunt, non obligat in conscientia ante Judicis sententiæ declaratoriam de crimine commissio, nisi lex in specie addat clausulam: *alia etiam declaratione non secuta.* Vid. ibid. num. 38.

18. Immo secundum plurimos, etiam si lex addat talem clausulam: *alia etiam declaratione non secuta,* vel simile, non obligat ante declaratoriam Judicis de crimine commissio, nisi in aliquibus specialibus poenis, quæ assignantur. Vid. ibid. num. 39.

19. Declaratoria de crimine commissio requirit citationem partis, & ab ea dari potest appellatio. Vid. ibid. num. 40.

20. Adducitur, & solvitur instantia. Vid. ibid. n. 41.

21. Assignatur notabiles differentia inter sententiæ condemnatoriam & declaratoriam. Vid. ibid. n. 42.

22. Assignatur quomodo non obstante clausula: *ipso facto incurrenda,* adhuc requiritur sententiæ declaratoria Judicis. Vid. ibid. num. 43.

23. Assignatur, quomodo non obstante clausula: *absque alia declaratione,* adhuc requiritur talis sententiæ declaratoria Judicis. Vid. ibid. num. 44.

24. Transgressores legis incurrun poenam illius, etiam si talem poenam ignorent, exceptis tamen censuris. Communis. Et ratio est, quia ignorantia solius poenæ non tollit causam poenæ, adeoque nec effectum, seu ipsam poenam; tum quia ex praxi omnium tribunalium Rei, & legum transgressores puniuntur variis poenis v. g. patibuli, gladii, combustionis, rotæ, & hujusmodi, quamvis invincibiliter ignoraverint, delicta à se committenda, & commissio poenis hujusmodi subjacere.

25. Judex inferior regulariter loquendo non potest auge-re, vel minuire poenas à jure statutas. Communis. Et ratio est, quia Judex tenetur servare equitatem le-

26. legalem, debetque, non de legibus, sed secundum leges judicare; cap. In istis 3. dist. 4. ibi: *In istis temporalibus legibus, cum fuerint instituta & confirmata, non licebit Judici de ipsis judicare, sed secundum ipsas, & concordat cap. Summpere 70. caus. 11. q. 3. & l. Accusatorum 1. §. 4. ff. Ad senatus consultum Turpilianum,* ibi: *Facti quidem questio in arbitrio Judicantis est; poenæ vero prosecutio non ejus voluntati mandatur, sed legis auctoritati reservatur.*

(Leg. 9. tit. ej. 31. & part. 7. Vid. tit. 22. p. 3. & lit. 8. pag. 276. ad 288.)

27. Id tamen potest Princeps Supremus. Communis. Et ratio est, quia cum ipse lege humana superior censeatur; leg. Princeps 31. ff. de legibus; potest licite Reo poenam aut minuere, vel omnino remittere, aut augere, quod interdum expedit, præsertim in delictis enormibus & atrocibus, aliisque frequentatis, cum majorum poenarum metu delinquentes facilis à delictis abstineant, ut quos timor Dei à peccatis non revocat, saltem coereat severitas disciplina, textu expresso in cap. Cum in cunctis 7. §. Clerici sane, de election. Unde Princeps uti non debet lenitate contra delinquentes, sed potius severitate, per lenitatem enim Rex contemnitur, lex despicitur, & grex inficitur: Et contra vero per severitatem Rex honoratur, lex servatur & grex salvatur, ut observant Luc. Poenæ in leg. 3. Cod. de his qui ex publicat. collect. & Caball. resolut. crimin. 99. num. 102. & alii.

(Verb. Consuetudo & Lex.)

28. Et ex justis causis id potest interdum etiam Judex inferior: Ipse enim ob speciales circumstantias potest poenas ordinarias, & à lege præscriptas minuere, aut aggravare. Communis per text. in l. Aut facta 16. ff. de panis, ubi inter alia dicitur, quod quantum ad hoc delicta consideranda sunt septem modis, causa, persona, loco, tempore, qualitate, quantitate, & eventu.

29. Justæ autem causæ, ex quibus reorum poenæ à JUDGE inferiore augei possunt, sunt præsertim æquentes, Prima est, ratione qualitatis personæ delinquentis; l. Aut facta 16. §. 3. ff. de panis; quæ si ob rationem sui status obligetur ad evitando delicta, & tamen delinquit, gravius evadit ejus delictum, graviusque est puniendum, juxta illud Sancti Gregorii Homilia 9. in Evangelia, ibi: *Læditio Sancti Evangelii, Frater carissimi, sollicitè considerare nos admonet, ne nos qui plus ceteris in hoc mundo accepisse aliquid cernimur, ab auctore mundi gravius judicemur.*

30. Secunda, ratione objecti, seu personæ offensæ, cit. l. Aut facta §. 3. gravius enim offendere Deum quam hominem, cap. Sicut qui Ecclesiam 17. quest. 4. cap. Vergentis de Hæretic. Authent. Casaros eod. tit. & gravitas delicti contra hominem commissi mensuratur à dignitate personæ offensæ, Clementin. 1. §. Nec super, de panis.

31. Tertia, ratione causæ; cit. l. Aut facta §. 2. ubi enim nulla, aut debilis est causa delinquendi, gravius evadit delictum, quia in tali causa major arguitur pervertisior voluntatis in delinquente; unde gravius puniuntur homicidia sine ulla, aut debili causa commissio, quam cum aliqua gravi causa patratas; cap. Sicut dignum 6. de homicid.

32. Quarta, ratione advertentis; gravius enim delinquit, qui advertente, & pensate delictum committit, quam qui ex perturbatioe mentis ab ira, amore, furore, & hujusmodi cit. l. Aut facta §. 2. ut patet de graviori punitione homicidii appensati, quam casualis; cap. Sicut dignum 6. de homicid. & cap. Lator 9. tit. eod.

33. Quinta, ratione consuetudinis delinquendi, quia ob talem consuetudinem censetur delinquens magis deliberato animo, & iniquiori voluntate delinquere; Ferrar. Bibliothecæ. Tom. VII.

l. Capitulum 28. §. 3. & 10. ff. de panis; lib. Nemo deinceps 3. Cod. de episcopali auctoritate; cap. Sicut dignum 6. de homicid.

Sexta, ratione loci, cit. l. Aut facta §. 4. gravius enim evadit crimen commissum in palatio, aut præsentia Principis, quam alibi, juxta illud Esther cap. 7. n. 8. ibi: *Eriam Reginam vultis opprimere me præsentem in domo mea.* Et universaliter locus majori reverentia dignus auget delictum in eo commissum; argum. cap. 1. de panis. dist. 5. l. Sed est quæstionis in princip. ff. de injuriis, §. Atrox. Institut. eod. tit. l. Aut facta, §. 4. ff. de panis, l. Prætor edixit. §. Atrocem, ff. de injuriis.

Septima, ratione temporis, cit. l. Aut facta §. 5. & cit. cap. Sicut dignum: Sic omnia delicta commissa tempore nocturno graviora evadunt ratione talis temporis, ut patet de furto, quod ratione nocturni temporis gravius reputatur omni jure divino, ecclesiastico & civili. Exod. cap. 22. n. 2. Si perfo-dians 3. de homicid. leg. 4. §. 1. ff. ad leg. Aquil. leg. 9. ff. ad leg. Cornel. de Sicariis, l. Sacilegii vers. Ceterum, ff. ad leg. Jul. peculatus, & sic etiam graviora sunt delicta commissa temporibus poenitentis, jejunijs, festivitatum, & divinorum officiorum, & hujusmodi.

Octava, ratione modi cit. l. Aut facta §. 6. cit. cap. Sicut dignum: gravius enim delictum est hominem repetitis tormentis, ac lenta morte perimere, quam simpliciter necare; & gravius est homicidium proditorium quam aperta aggressioe commissum; l. Plus est 1. C. de maleficiis, & mathemat. ibi: *Plus est hominem extinguere veneno, quam occidere gladio, cum similibus.*

Nona, ratione scandalis, cum enim scandalum ex se grave peccatum sit, juxta illud Matthæi, cap. 18. n. 6. *Qui scandalizaverit unum ex his pusillis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris;* si adjungatur alicui delicto, ex talis adjunctione gravius redditur crimen. Unde jure merito leges tum civiles, tum canonice talia scandalosa crimina maxime aversantur, l. Si quis filio 6. §. 7. & 8. ff. & de injusto, raptio, irritio facta testamenti. l. Qui cædem 16. ff. ad leg. Cornel. de Sicariis, cap. Consideravimus 10. de election. cap. Super eo 1. de sentent. excommun. cum similibus. Aliæ adhuc justæ causæ au-gendi Reorum poenas possent adduci, sed brevitas gratia videndam apud criminalistas relinquuntur, & ad justas causas dictas muniendi & temperandi poenas transimus.

Prima igitur justa causa minuendi poenas est credulitas, & opinio non delinquendi, mitius enim puniuntur qui delinquendo credit se non delinquere, sed licite agere; l. Igitur, vers. Et generaliter ff. de libe-ra caus. l. Clam possidere, ff. de acquirend. posses-s. cap. Sicut dignum 6. de homicid. cum similibus.

Secunda est ætas delinquentis, sive tenella, & imbecillis, ut in pueris; sive ingravescens ut in senibus; minores enim, & senes delinquentes mitius puniri consuetum est; l. Fere omnibus, ff. de Regulis Juris l. Aut facta 6. §. 3. in fine ff. de panis, cap. 1. & 2. de delict. puer. cap. Sicut dignum 6. de homicid. cap. Fraternalitatis dist. 34. & cap. Tanta nequitia, dist. 86. cum similibus.

Tertia est iracundia, delictum enim ex ira commissum mitius puniri debet: l. Aut facta 16. §. 2. de panis, l. Abolitio 2. Cod. de abolitionibus, cap. Si quis iratus 2. q. 3. cum similibus.

Quarta est, sexus fragilitas; mitius enim puniri debent fœminæ, quam viri, cum in poenis infligendis sexus ratio habenda sit, text. expresso in cit. cap. Sicut dignum 6. de homicidio, & in cap. Indignanter 5. caus. 32. q. 6.

Quinta est præstantia, & nobilitas personæ delinquentis.

quentis; nobiles enim, & digniores mitius puniri debent, quam ignobiles, & minus digni, l. Podius, §. 1. & l. final. de incendio, ruina, & naufragio. l. Aut damnum §. In ministerium, ff. de panis, lib. Sacri legii §. 1. ff. Ad leg. Jul. Peculatus; l. Annorum. §. pana, ff. de sepulchro violato, c. fin. de panis, & cap. Pastoralis, de officio delegat.

43 Sexta est insignis peritia delinquentis; excellens enim, & unicus in arte non debet mori, & propter ejus excellens artificium, & eximiam industriam ei minuitur, vel in totum poena remittitur, l. Ad Bestias 31. ff. de panis.

44 Septima est ebrietas: omne enim delictum quamvis grave & atrox durante ebrietate commissum, non rigorosa poena ordinaria, sed mitiori extraordinaria punitur; leg. Omne delictum 2. §. 7. verb. Per vinum, ff. de re militari, c. Sane, & c. Inebriaverunt 25. q. 1.

45 Octava est diuturnitas temporis lapsi a die commissi delicti. Qui enim jam a multo tempore delictum commisit, non rigorosa poena ordinaria uti de recenti delinquentes, sed mitiori extraordinaria puniendi sunt, text. expresso in leg. Si diutino tempore 25. ff. panis. Variæ aliæ adhuc juste causæ minuendi Reorum poenas essent hic adducendæ; sed istæ etiam apud Criminalistas videndæ relinquuntur notando solum quod omnes illæ adductæ, si adsint, augment Reorum culpam, & poenam; si absint, ipsam minorant.

(Præcedentia ex num. 29. a leg. 8. tit. 31. p. 7. astruuntur. Ad rem lex 9. tit. 1. 10. tit. 7. tit. 14. ejusd. p. etiam videantur leg. 7. tit. 11. p. 3. 3. tit. fin. p. 4. Consonante inter alia, lit. H. pag. 132. & 133. atque litt. R. pag. 158. & 159. in addit. hisp. nov.)

46 In poenis arbitrariis debet Judex procedere juxta qualitatem delicti, ut sic poena crimini commensuretur: cap. Sane 11. de offic. Deleg. cap. Sicut dignum. 6. de homic. Quantum enim quis peccavit, tantum puniri debet, juxta illud Deuteronomii cap. 25. n. 3. Pro mensura peccati erit & plagarum modus, & aliud Apocalyps. cap. 18. n. 7. Quantum glorificavit se, & in delictis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Et ratio conclusionis est quia arbitrium Judici relictum non sumitur pro arbitrio libero, & absoluto, ac pleno sive voluntatis, sed pro arbitrio regulato à jure, & recta ratione, sive pro arbitrio boni viri; arg. leg. Non possunt 12. ff. de Legibus, leg. Si societatem 6. & leg. Societatem 76. ff. Pro socio.

(Convenit lex 44. tit. 18. lib. 6. Recop. Cast. In ea asseritur quod, licet in iudiciis non sit acceptio personarum habenda, nihilominus secundum earum statum, & conditionem poenæ sunt distribuendæ: propter qualitatem, & personarum conditio quod per oculis sit habenda, Prætoribus demandatur, etiamque tempus commissionis, & delinquentis status in considerationem venire debeat: multum prævalet arbitrium iudicis (Vid. verb. Forum, vers. Ditionibus:: De raptoribus:: verb. Fur, vers. Omnia delicta:: &) Sed locum prædicta non obtinent illis in casibus in quibus sunt præsentati titulo poenæ stabilitæ. Idem fere determinat lex 48. tit. 19. lib. 8. Ord. Reg.)

47 Stante autem dubio, aut diversa juris intelligentia, Judex debet semper in mitoriorem partem declinare. cap. In obscuris 30. de Regul. juris in 6. ibi: In obscuris minimum est sequendum, cap. In poenis 49. eod. in 6. ibi: In panis benignior est interpretatio faciendâ, l. Factum 155. §. 2. ff. de Regul. juris, ibi: In panibus cautis benignius interpretandum est. Ex capite enim Alligant 12. caus. 26. q. 7. expresse habetur quod melius est propter misericordiam rationem reddere, quam propter crudelitatem, & in ejus sumario dicitur melius est errare in misericordia re-

mittendi, quam in severitate ultiscendi.

(Lit. A. pag. 249. n. 27. & lit. B. pag. 367. n. 57.) cum lit. C. pag. 306. in nov.)

Cum hoc tamen, quod circa reos in gravioribus criminibus legitime convictos non debet uti nimia clementia, juxta illud Exodi 22. Malefactor non patietis vivere, ne inde malefactores spe clementiæ, & ulterioris veniæ sensum multiplicentur in grave Reipublicæ detrimentum; sed cum istis juxta legum severitatem cum aliquo temperamento benignitatis procedat, prout statuitur in l. Respicendum 21. ff. de panis, ad hoc ut ceteri punitorum exemplo edoc-ti ad crimina perpetranda non prosiliant, ut unius pana metu possit esse multorum, textu expresso in l. Ut unius 1. Cod. ad. Leg. Jul. Repetundarum. Unde ad rem Seneca de Clementia lib. 1. cap. 22. in principio, sic habet: In vindicandis injuriis iria lex secuta est, que Princeps quoque sequi debet: Aut ut eum, quem punit, emendet: Aut ut pana ejus ceteros meliores reddat: Aut ut sublatis malis securus ceteri vivant.

Pœna imposita in foro conscientię non liberat 50 poena imponenda in foro fori. Clar. q. 16. n. 5. & q. 60. n. 21. Amenus de delictis & panis tit. 8. §. 60. & alii passim.

Pœnas pecuniarias, seu multas tenetur Episcopus 51 applicare locis, & usibus piis, tum ex dispositione Juris in cap. Presbyteri 2. de panis, tum ex præcepto Conc. Trid. cap. 1. sess. 6. cap. 1. sess. 23. & cap. 3. sess. 25. de reform. ut pluries decrevit Sacra Congreg. Concil. ac Episcop. & Regul. apud Barbosa de offic. & potest. Episcop. part. 3. allegat. à n. 19. Diaconum part. 10. tract. 8. resolut. 2. §. Ad hæc: Quare in Summa Bullar. verb. Poenæ pecuniariæ: Nicol. lucubrat. canon. lib. 5. tit. 37. per tot. Fagn. lib. 1. Decretal. in cap. Presbyteri 2. de panis per tot. & tenet Reiffenstuel lib. 5. Decretal. tit. 37. n. 101. Conc. resolut. criminal. verb. Episcopus resolut. 1. n. 10. Monacell. tom. 1. formul. 13. num. 1. Ursaya Intit. crim. lib. 4. tit. 5. n. 106. & alii passim. Vid. verb. Episcop. arr. 6. à n. 63. (verb. Multa).

Pœnæ omnes, & multæ, sive ex constitutionibus 52 synodaliibus, sive ex præceptis, sive ex decretis Episcopi, vel Vicarii provenienti, sive ex stipulatione prætoria descendant, sunt piis locis, non autem fabricæ, vel sacristiæ ecclesiæ applicandæ. Sac. Congreg. Concil. in Messanen. apud Fagnan. loc. cit. num. 32. & Barbosa in Summa Apostol. dec. verb. Poena criminalis pecuniaria n. 2.

Pœnæ pecuniariæ non possunt erogari in repa- 53 rationem palatii episcopalis, aut domus Vicarii Generalis. Sac. Congreg. Concil. apud Fagnan. loc. cit. numer. 38. & Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Aversana 22. Jan. 1591. apud Barbosa loc. cit. num. 3.

Pœnarum, seu multarum nulla portio potest ab 54 Episcopo assignari Depositario earundem pœnarum, nec restauracioni carcerum Episcopaliū, nec pro vestiendis Apostolis, quibus lavantur pedes in die Cœnæ Domini, nec prosuppimento salarii Musicorum ecclesiæ cathedrali inservientium. Sac. Congreg. Concil. in Firmiana 16. Apr. 1633. apud Barb. loc. cit. num. 9.

Nec potest Episcopus applicare pœnas pecunia- 55 rias pro Vicario curiæ Episcopalis, aut salario Notarii, & Ministrorum, Sac. Congreg. Concil. in Albanen. 5. Febr. 1618. apud Barbosa loc. cit. num. 7.

Nec eas pro aliqua parte applicare potest Pro- 56 curatori Fiscali, Executoribus, ac Ministris Curiæ. Sac. Cong. Concil. in una Mentis Alcini 10. Jul. 1610. apud Fagn. loc. cit. n. 30.

Nec eas assignare potest pro Birruaritis curiæ 57 episcopalis. Sac. Cong. Concil. in Januen. 5. Junij 1632. apud Barb. loc. cit. n. 8.

Nec

Nec eas applicare potest pro expensis tribunalis, 58 quia hæc causa non potest dici pia; Tum quia cum expensæ hujusmodi spectent ad Episcopum, cap. Militare 5. caus. 23. q. 1. & notatur in cap. Cum ab omni 10. de vita & honest. Cleric. talis applicatio eederet in Episcopi utilitatem, quo casu nec ipsi ecclesiæ, vel sacristiæ fieri potest eorum applicatio, ut respondit Sac. Cong. Concil. teste Fagn. loc. cit. n. 31. & 37.

Nec potest Episcopus, etiam pauper, eas sibi, seu 59 Camerae suæ Episcopali applicare, non obstante contraria consuetudine, Sac. Cong. Concil. apud Quarant in Summ. Bullar. verb. Pana pecuniaria: Pia-sec. in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. n. 97. Barbosa loc. cit. num. 6. Monacell. loc. cit. n. 2. & seq. Ursayam loc. cit. n. 196.

Unde si Episcopus vere sit pauper, vereque indigeat, debet recurrere ad Sac. Congreg. Concil. pro gratia applicationis dictarum multarum, quæ solet illas ad tempus remittere Episcopi vere pauperibus, vereque indigentibus, vel pro sua, & familiæ necessitate, vel pro episcopali palatii refectone, & similibus, ut pluries fuisse decisum refert Zaul. tom. 1. lib. 4. rubr. 20. num. 57. & resolut. dict. Sac. Cong. Concil. in Ravellen. 13. Jan. 1646. & in Croiatis Ducalis 27. Maij. 1656. ac in Narnien. 6. Febr. 1700. apud Ursayam loc. cit. num. 198.

Episcopus multas pecuniarias locis & usibus piis non assignans, sed sibi, aut suis officialibus, & Ministris applicans sine facultate Sacre Congregationis non est immunitus à culpa mortali, ut multis probat Monacell. loc. cit. num. 3. & sequitur Ursaya loc. cit. numer. 197. & alii. Talis enim Episcopus contemnit in re gravi Sacros Canones, ac Concilium Tridentinum, quod sess. 25. de reform. cap. 3. non hortatur, neque obiter decernit, sed imperativo omnibus Episcopis tam pauperibus, quam divitibus præcipit, quod multas pecuniarias locis piis assignentur, adeoque transgressio ex sui natura erit mortalis cum decreta Apostolica, & conciliaria obligandi vim habeant etiam sub reatu peccati mortalis cap. Nulli fas 5. dist. 19. cap. De his 6. dist. ind. 5. cap. Quia 6. dist. 64. cap. Violatores 5. caus. 25. q. 1. & tenent Fagnan. in c. Quoniam 13. de Constitr. in 22. cum Archidiacono. Geminian. Felin. & alii ibi citatis, & in cap. A crapula 14. de vita & honest. Clericor. n. 21. cum aliis ibi allegatis.

(Vid. verb. Concilium).

Si concedatur Episcopo applicatio pœnæ pecuniariæ pro episcopatu, & sacratio, sub nomine episcopatus intelligitur ecclesiæ cathedralis, palatium Episcopale, & omnes fabricæ quibus Episcopus providere tenetur; sub nomine verò sacrarii, non solum suppellex, quæ inservit pro ecclesiæ cathedrali, sed etiam quælibet alia necessaria pro aliis ecclesiis, oratoris, vel capellis ab ipso episcopatu, vel cathedrali dependentibus. Sac. Cong. Episcop. & Regul. in Assianen. 17. Maij. 1592. & in una Montis Pelusii 17. Nov. 1593. apud Pitton. Constit. ad Episcopos n. 27.

Pœnæ & multæ delinquentium in una ex duabus 63 diocesisbus unitis applicandæ sunt piis locis diocesis, cuius sunt delinquentes, & in pari necessitate pauperibus loci, ubi habitant ipsi delinquentes. Sac. Cong. Episcop. & Regular. in Venetina 21. Novemb. 1600. apud Pitton. loc. cit. num. 370. Barb. loc. cit. num. 4. & eadem Sac. Congreg. in Squillac. Mart. 1618. apud Monacell. loc. cit. num. 6.

Si multa non fuerit per Episcopum in vita applicata, non possunt ad minorem summam reduci per Vicarium capitularem. Sic respondit Sac. Congreg. Concilii in Ripana 18. Apr. 1654. lib. 19. Decretal. fol. 336. apud Ursayam loc. cit. num. 199. Ferrar. Biblioth. Tom. VII.

Pro multis retinendis debet ab Episcopo fieri 65 Depositarius ipsarum. Sac. Cong. Episcop. in Ortunen. 3. Sept. 1577. in Spoletan. 25. Octob. 1580. in Andrien. 6. Aug. 1602. & 17. Februar. 1645. & Sac. Congregat. Conc. apud Fagn. loc. cit. num. 32. & seq.

Et talis multarum Depositarius debet esse all- 66 quis de Capitulo Sac. Congreg. in Miranen. apud Fagnan. loc. cit. num. 32. Monacell. loc. cit. 7. Debet que cautionem prestare de bene administrando, expectando, seu distribuendo cum mandato descripto ab Ordinario, & reddenda ratione in fine anni cor. Ordinario, & duobus Capitalibus. Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Casacen. 17. Febr. 1645. & in Minerbien. 6. Sept. 1652. Quorum Canonico- 68 rum alter debet eligi ab Episcopo, & alter à Capitulo. Sac. Cong. Episcop. in Terracinen. 20. Novemb. 1654.

Pœnia multarum nullo modo retineri potest ab 69 Ordinario. Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Andrien. 10. Sept. 1596. apud Nicol. in Floscul. verb. Poena n. 6. & sic videtur voluisse etiam Sac. Congreg. Concil. in Messanen. Apud Fagnan. loc. cit. num. 32. dum Archiepiscopo Messanensi injunxit, ut penarum pecuniarum Depositarium aliquem ex Capitulo constitueret. Unde Depositarius multarum non debet deputari pro forma, sed ut vere, & realiter multæ apud eum deponantur. Monacell. loc. cit. num. 9. & alii id colligentes ex allatis decretis.

Pœnæ & multæ non observantium dies festos 71 pro tertia parte applicari debent accusatori, & pro quarta executoribus; S. Pius V. const. incip. Cum primum. Fagn. loc. cit. n. 34.

Pœna & multa inefficientis Presbyterum appli- 72 canda est pro medietate ecclesiæ, cui præfuit, & pro alia medietate distribuenda est in pauperes pro anima mortui, textu expresso in cap. Presbyteri de panis, & ibi Canonistæ communiter.

Ordinarius abstinere debet à poenis pecuniariis 73 contra Regulares. Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in una Conventualium 29. Sept. 1645. apud Nicol. loc. cit. num. 7.

Quænam sunt crimina, in quibus minor poena 74 non minuit poenam. Hujusmodi sunt furtum hæc & 75 ex constitutione Innocentii XI. Ad nostri Apostolatus confirmata à feliciter regnante Summo Pontifice in constitutione Gravissimum: celebratio missæ facta à non promotus ad Presbyteratus Ordinem ex 76 constitutione Urbani VII. Apostolatus officium confirmata à san. mem. Benedict. XIV. in constitutione Sacerdos in æternum. Idemque obtinet, si quis 77 non promotus ad Ordinem Presbyteratus Confessionem fidelium audiverit, ut ex eisdem constitutionibus.

Adverte tamen id procedere, dummodo Reus vi- 78 gesimum annum compleverit. Quod si infra annum vigesimum fuerit, locus est diminutioni poenæ, ut habetur in mox citatis constitutionibus.

Quinimmo attentis eisdem Constitutionibus alius 79 singulari in delictis hisce occurrit, quod scilicet confessio, quam vocant de plano, facta scilicet à Reo in primo generali interrogatorio, nec etiam suffragatur ad poenam minuendam.

De Episcopo quæri solet, an valeat in compone- 80 re delicta Clericorum convertendo poenam in multam aliquam pecuniariam? Varias Doctorem opiniones refert Rosa de resident. Episcop. cap. 4. §§. ult. tim. num. 58. & plur. seq. qui tamen pro affirmativa est; Confer etiam Romæner. ad Sinodal. Gerund. lib. 3. tit. 2. cap. 3. num. 11.

Ceterum non debet temere, & sine causa Episcopus ad compositionem devolare: "Episcopus iniqui Rosa uti supra) debet multa observare; præsertim, ut eas tunc faciat, quando parset concor-

T 2

nda

data, & habita fuit remissio, seu exculpato à parte offensa &c. Secundo, ut fiat ante sententiam latam, licet nunc in praxi utatur illa clausula: Salva potestate minuendi, aggregandi &c. Qua attenda post sententiam latam à Vicario potest Episcopus facere compositionem &c. Et sic Episcopus compositionem facere debet, quando hæc pecuniaria plus juvaret, quam alia &c. Divitiis autem cum magna cautela, & prudentia imponenda est poena hæc pecuniaria, quia nullus Reus præmittit culpam, quam redimere potest aut &c. Et docent etiam humilissimi Doctores, quod tantum facere potest hæc compositionem, quando venit imponenda poena extraordinaria, & ubi poena non est à jure taxata; nec secus autem si esset statuta, vel in gravioribus criminibus vel manifestis &c. tandem compositionem facere debet gratia correctionis pro corrigendis excessibus, & charitatis ardoris. &c. In visitationibus autem ab hujusmodi compositionibus abstinere debet, Consulto etiam Squillanti de privileg. Episcop. part. 1. cap. 28. num. 15. & plur. seq.

82 De applicatione poenæ pecuniariæ faciendæ ab Episcopo, vide distinctiones, cum quibus procedunt apud Rosa loc. citato & Fagnanum in cap. Presbyteri, de penis.

83 Illud vero non est hic prætereundum, quod Episcopus poenas à sacris canonibus impositas non potest remittere nisi in casibus expressis; Romauer ad Synod. Gerund. lib. 1. de Summ. Trinit. num. 87. & Vid. add. omis. in fm. tom. pag. 396.

ARTICULUS II.

De penis in specie, X variorum delictorum.

SUMMARIUM.

- 1 Aduersionis alicujus membri poena quid sit, cum quibus solet praticari.
- 2 Berline poena quid sit.
- 3 Bullationis, seu stigmatis poena quid sit.
- 4 Carceris poena, quid sit.
- 5 Catene infamit poena quid sit.
- 6 Confiscationis bonorum poena quid sit.
- 7 Fiscus quid sit.
- 8 Poena confiscationis bonorum Clericis quoque imponi potest.
- 9 Damnationis in metallum poena quid.
- 10 Degradationis poena quid.
- 11 Deportationis poena quid.
- 12 Detractionis in arctum monasterium poena quid.
- 13 Exilii poena quid.
- 14 Flagitationis poena quid.
- 15 Ictum funis, seu torture poena quid.
- 16 Immutationis poena quid.
- 17 Infamie poena quid.
- 18 Inhabilitatis ad beneficia poena quid.
- 19 Mitre poena quid.
- 20 Pecuniaria poena quid.
- 21 Privationis beneficiorum poena quid.
- 22 Relegationis poena quid.
- 23 Stigmatis, seu Bullationis poena quid.
- 24 Tallionis poena quid.
- 25 Triventionis poena quid.
- 26 Verberationis, seu Flagellationis poena quid.
- 27 Ulmi supplicii poena quid.
- 28 Poena ulmi supplicii dividitur in tres species, que assignantur.
- 29 Delictorum poena variæ pro varietate criminum hic subnectantur. Et primo assignatur Abigatus poena.
- 30 Abortus poena quid.
- 31 Abusus in Baptismo poena quid, ad n. 32.
- 32 Abusus in Confessione poena quid, ad n. 36.

- 37 Abusus in Eucharistia poena quid ad n. 41.
- 38 Abusus in Matrimonio poena quid, ad num. 43.
- 39 Abusus in Ordine poena quid, ad n. 48.
- 40 Abusus Sacre Scripturæ poena quid.
- 41 Adulterii poena quid.
- 42 Alchimistarum poena quid.
- 43 Alienationis honorum Ecclesiasticorum poena quid.
- 44 Ambitus poena quid.
- 45 Annona fraudata poena quid.
- 46 Apostasie poena quid.
- 47 Appellationis male poena quid, ad n. 59.
- 48 Arma prohibita deferentium poena quid, ad n. 61.
- 49 Assassini poena quid.
- 50 Astrologiam Judicariam profitentium poena quid.
- 51 Bestialitatem committentium poena quid.
- 52 Blasphemias loquentium poena quid.
- 53 Calumniatorum poena quid, ad n. 69.
- 54 Collusionis, seu prævaricationis poena quid, & quid sit collusio, & prævaricatio ad n. 73.
- 55 Concubinatus poena quid, ad n. 80.
- 56 Concubinatorum Clericorum poena quid.
- 57 Concussionis poena quid & quid sit concussio, ad num. 85.
- 58 Conortii suspecti poena in Clericis quid, ad n. 88.
- 59 Conspiratorum poena quid, ad n. 92.
- 60 Dilapidationis poena quid, ad n. 96.
- 61 Duellantium poena quid.
- 62 Expillate hereditatis poena quid, & quid sit crimen expillate hereditatis, ad num. 99.
- 63 Falsariorum poena quid.
- 64 Falsificantium monetas poena quid.
- 65 Fornicationis poena quid, ad n. 103.
- 66 Furti poena quid, ad n. 121.
- 67 Hæreticorum poena quid.
- 68 Homicidii poena quid, ad n. 136.
- 69 Incendiatorum poena quid.
- 70 Incestus poena quid, ad n. 144.
- 71 Injuriarum poena quid, ad n. 146.
- 72 Largitionis, & receptionis munus in Regularibus, & aliis poena quid.
- 73 Læsa Majestatis poena quid, ad n. 155.
- 74 Libellos famosos compositionum, dilantium, & vulgantium poena quid.
- 75 Litteras alienas aperientium, lacerantium, & interceptientium poena quid.
- 76 Litteras Apostolicas, aliasque falsificantium poena quid.
- 77 Magie poena quid.
- 78 Maledictorum poena quid, ad n. 164.
- 79 Monopoli poena quid.
- 80 Omissionem Sacramentalis Confessionem & Communionem in Paschate poena quid.
- 81 Omissionem recitationem horarum canonicarum poena quid.
- 82 Oculantis feminam invitam poena quid, ad n. 170.
- 83 Oculantis Moniales, & ulterius copulam carnalem cum ipsa habentis poena quid, ad n. 172.
- 84 Parricidii poena quid.
- 85 Partus suppositi poena quid.
- 86 Peculatus poena quid.
- 87 Perjurii poena quid.
- 88 Plagii poena quid.
- 89 Polygamie poena quid.
- 90 Prævaricationis poena quid.
- 91 Rapine poena quid, ad n. 181.
- 92 Raptus poena quid.
- 93 Repetendarum criminis poena quid, ad n. 185.
- 94 De residuis criminis poena quid, & quid sit crimen de residuis, ad n. 187.
- 95 Revelationis secretorum poena quid, ad n. 194.
- 96 Revelantium audita in Confessione Sacramentali poena quid.
- 97 Sacrilegiorum poena quid.
- 98 Schismaticorum poena quid.

- 99 Sepulchri violati poena quid, & quid sit Sepulchri violati crimen.
- 100 Simoniacorum poena quid.
- 101 Sodomitarum poena quid.
- 102 Sollicitantium ad turpia extra Confessionem poena quid.
- 103 Sollicitantium ad turpia in Confessione Sacramentali poena quid.
- 104 Sortillegiorum poena quid.
- 105 Stellionatus poena, & quid sit crimen Stellionatus, ad n. 205.
- 106 Stupri poena quid, ad n. 207.
- 107 Subornationis testium ad dicendam falsitatem poena quid.
- 108 Subornationis vocales Regulares poena quid.
- 109 Tergiversationis poena quid.
- 110 Termini moti poena quid, & quid sit crimen termini moti, ad n. 212.
- 111 Truffiatorum poena, & quid sit Truffia, & Truffiator, ad n. 214.
- 112 Vis publice poena quid, ad n. 218.
- 113 Vis privata poena quid.
- 114 Que differentia intercedat inter vim publicam, & privatam.
- 115 Usurarium poena quid.
- 116 Alia ad rem, remissive.
- 117 Subnectuntur Supplementa Auctoris, ad n. 230.
- 118 Addit. ex aliena manu, ad n. 236.

1 Aduersionis alicujus membri puta manus, aurium, narium &c. poena est, que solget infligi in delictis atrocibus, & præsertim quando agitur de falsantibus scripturas, armata manu insurgentibus, in Officiales majores, ipsosque ferientibus, ac occidentibus, & hujusmodi. Sic solet manus abscondi Notariis falsa instrumenta conficientibus, scribis scripturas falsantibus, libellos famosos contra Principes componentibus, Militibusque suos majores Officiales ferientibus, ac occidentibus, sicque aliis propter gravia ignominiosa facinora, naves, seu aures ad eorum perpetuum dedecus solent abscondi. Ursaya Instit. crim. lib. 4. tit. 5. n. 166. cum aliis ibi citatis.

2 Berline, seu ut alii dicunt, catena infamit poena est species punitionis dari solite malefactoribus eos publica derisioni, & ludibrio exponendo in loco, qui vulgo Berline vocatur, & hæc irrogari solet furtibus bursarum, truffiatoribus, falsis testibus, metricibus, & similibus villibus personis. Farinac. prax. crim. q. 19. num. 28. Gandin. in prax. tit. de penis Reorum q. 16. Ursaya loc. cit. n. 176.

3 Bullationis, seu stigmatis poena est species punitionis, qua antiquitus bullabantur Rei in facie, sed hæc sublata fuit per Constantinum Imperatorem in leg. Si quis in metallum 17. Cod. de penis. Et quidem pia, & sancta ratione, quia, ut ibi dicitur, facies hominis ad Dei similitudinem est efformata, ideo fedari non debet, ibi: Facies, que ad similitudinem pulchritudinis est celestis figurata, minime maculetur. Farinac. loc. cit. q. 18. n. 97. & seq. Ursaya loc. cit. n. 182. & seq. & alii. (Vid. lit. M. pag. 37. & lit. G. 150. in add. hisp. atque nov.)

4 Carceris poena possunt Rei puniri juxta eorum delicta perpetuo vel ad tempus. Quamvis enim inventio carceris facta fuerit ad Reorum custodiam, & non ad poenam; ex recepta tamen communi hodierna praxi formalis carcer tam perpetuus, quam temporalis pro poena Reis infligitur; cap. Excommunicamus 15. §. fin. de Hæretic. cap. Quamvis 3. de penis in 6. ibi: Quamvis ad Reorum custodiam, non ad poenam carcer specialiter deputatus esse noscatur; Nos tamen non improbandus, si subjectos tibi Clericos confessos de criminibus, vel convictos eorum excessibus, personis, ceterisque circumstantiis provida deliberatione pensatis in perpetuum

vel ad tempus, prout videris expedire, carceri mancipies ad poenitentiam peragendam.

(Leg. 4. tit. 31. p. 7. licet per eam ita stabilatur, de servis loquitur, non de ingenuis, liberisve hominibus; eadem lex declarat (idem per leg. 1. tit. 29. quid. part.) ad custodiam non ad poenam carcerem signari: hodie animadversum existit (Vid. leg. 13. tit. 24. §. Recop. Cast.) Reos cujuscumque qualitatis non valere ultra decennium condemnari: duæ Reorum classes distinguuntur: eorum una, forte, de improviso casu, fere absque præmeditatione delictum committentium: secunda illorum, à quibus dolose, cordeque perverso crimina hujusmodi perpetrantur: numquam ultra dictum terminum fiet condemnatio: verumtamen istis, similes excessus committentibus, sub qualitate est in condemnatione tempus exprimentum, ut, usquequo licentiam obtinuerint, ibi permaneant; nihilominus esset prædicta lex ann. 1771. promulgata (vid. de ea aliquid verb. Fur. in add. hisp. pag. 137.) aliquam notabatur contraventionem inesse, ideo per Reg. Sched. 28. Martii ann. 1786. ejusdem legis mentione facta, est determinatum, quascumque personas, sexus virilis sive femine fuerint, in correctionis loca, hospitii, &c. destinatas, sine temporis præfixione ibi non esse damnandas, sed omnibus, propter easdem causas, aliasve ejusdem qualitatis terminum ibi præfixum).

Catena infamit poena est eadem ac illa Berline. Vide supr. num. 2.

Confiscationis bonorum poena est auctio universalis omnium bonorum, vel alicujus quotæ ad Fiscum, ita ut idem sit dicere confiscatio, ac applicatio, ut notat Cassen. ad consuet. Burg. rubr. 2. de confiscat. n. 2. Ursaya loc. cit. tit. 6. num. 4. & 5. cum aliis ibi citatis. Fiscus autem, qui Saccus male ablatorum vocatur, & De Rubeis in disc. ad scienc. Amat. in princ. tom. 3. recent. n. 412. dicitur bursa publica, in qua pecunia publica reponitur, illamque describit Guazzin. de confiscat. conclus. 1. n. 3. ut sit vitæ parum placidus, omnibus invidiosus, Deo odiosus, & nihil in se æquitatis habens. Bajard. vero ad Clar. q. 3. n. 4. asserit, Fiscum nihil aliud esse, quam subditonum calamitatem, & late Pereg. de jur. Fisci tit. de Fisc. n. 1. ubi quod primo loco Fiscus erat bursa, seu crumena publica, deinde transiit in saccum, & tandem in domum seu Camera, indeque appellatur Camera; sic expresse Ursaya loc. cit. num. 6. & 7. Poena confiscationis bonorum Clericis quoque imponi potest, cap. Vergentis ro. de Hæreticis cap. Cum secundum 19. eodem in 6. cap. Super 25. de verb. significat. ita tamen ut bona confiscata applicentur ecclesie, in qua Clericus beneficium habuit, cap. Excommunicamus 15. §. Damnati, de Hæreticis, ibi: Si vero Clerici applicentur (bona) Ecclesie, à quibus stipendia receperunt. Si autem Clericus nullum beneficium habuit, bona illius confiscata veniunt ad Fiscum ecclesie, vel Episcopi convertenda in pios usus. Farinac. prax. crimin. quest. 190. d. numer. 154., & alii passim juxta dicta supra art. 1. num. 50. ad 62.

(Vid. verb. Successio ab intestato, vers. Sequentibus: in add. hisp.)

Damnatio in metallum, seu in opus metalli poena erat antiquitus multum in usu, & per ipsam licet Rei vitam non amitterent, amittebant tamen libertatem, & civitatem, juxta text. in leg. aut damn. 8. ff. de penis, cum aliis apud Alciat. lib. 2. Parergon. cap. 39. At hodie illius loco poena triventionis subrogata est, vulgo Galeva, ubi Rei asperis catenis vincuntur, & ad opus remigandi damnantur, Jul. Clar. in Prax. p. 67. & 70. Ursaya loc. cit. n. 132. & seq. & alii passim.

Fit mentio in add. hisp. nov. lit. R. pag. 124. col. 2. neminem posse ad tritemes condemnari, cum non subsisterent, & pax esset inter aliquas africanas regio-

giones infra: verum cum superasset, eandem cum Algerio Mahometano perficere, suum robur ipsamet obtinuit pena, fuitque iterum demandata, & sequenti tempore cautiones maximæ (vid. libellum vulgo *Ganota* num. 58. ann. 1785.) si navigationem quilibet intenderet in Americana, aliave territoria, ut omnis interceptio evitaretur, fuere animadvertæ: ceterum jam causa cessavit cautela, & regulari in hunc finem prænitæ, quamquam mente debeant retineri, eo quia quod discere supervacuum videretur, prodest cognoscere, non necessarîe hodie censentur, nam causa cessante, cessat (Vid. lit. E, pag. 362. col. 1. ante num. 39. & lit. A. pag. 7. num. 34. *prope fin.*) effectus: prædictæ dispositiones vim suam retinebant, siquidem pax cum citata africana regione non erat effectum sortita, verum, cum per *Reg. Ordinâr. 27. Aug. ann. 1786.* (Reconoscatur item libellus ejusd. anni num. 80. 81. & 82.) appareat pacem & concordiam inter nationem hispanicam, algeriamque regionem esse firmatam, supersederunt: in eodem libello præcis hujusce Tractatus, decretumque remissionis, ut à Supremo Castellæ Consilio in omnium adimplementum schedulam debitam expediri præcipitur, invenitur: inter multa specialia, quæ in hoc Tractatu recensentur, caput vigesimum quintum memorat: commendatur: non solum hispana ora maritima digna erant veneratione, sed etiam ditiosis Pontificiæ, ita à nostro Catholico Principe D. D. Carolo III. propositum fuit concessum).

10 Degradationis pena quid sit, & in quibus casibus locum habeat? Vid. verb. *Degradatio per tot.*

11 Deportationis penæ antiquitas satis frequens consistebat in amissione civitatis, retentis vita, & libertate: *Leg. Relegati 4. & Leg. Inter penas 6. ff. de Insolidis & Relegatis*: Hodie tamen in ejus locum successit bannum, seu exilium. *Farinac. loc. cit. quest. 19. num. 15. & 16. Clar. in Prax. quest. 67. num. 9. Ursaya. loc. cit. num. 155. & alii.* (Verb. *Bannitus*).

12 Detrustionis in archum monasterium pena antiquo jure infligi solita, cap. *Pervenit 2. de Adult. cap. Inter 10. de Purgat. Canonis. cap. Tue 6. de penis cum similibus*, hodie in desuetudinem abiit, & locuillius vel Triremes, vel carcere perpetui indignantur. *Farinac. in prax. crim. q. 119. num. 55. Ursaya. loc. cit. q. 5. d. n. 90. Fagnan. in cap. Cum non ab homine 10. num. 104. de Judiciis*, *Reiffenst. lib. 5. Dec. tit. 37. num. 111. & alii.* (Verb. *Adultrium* quoad penas).

13 Exilii pena est ejectio à Civitate, & interdum etiam à tota ditione, seu statu, quæ in præsentem dicitur *exilium*, in absentes vero *bannum*. *Scann. de Visit. carcer. lib. 1. cap. 3. num. 15. Ursaya. loc. cit. num. 156. & alii passim.* Vide verb. *Bannitus*, *Bannum*.

14 Fustigationis pena de se clara ex ipsomet nomine est, quæ irrogari solet furibus, Incisoribus barsarum, truffactoribus, falsis testibus & similibus viliibus parsonis. *Scann. de visitat. caro. lib. 1. cap. 3. n. 12. Ursaya. loc. cit. num. 174. Farinac. loc. cit. q. 19. n. 29. Gandin. in prax. tit. de panis Reor. q. 10. De hoc fit sermo in l. Ius fastium 2. ff. de his qui nonantur infamia, & in l. Fustibus 16. Cod. Ex quibus causis infamia irrogatur, Vide infra num. 26. de verberationis pena.*

15 Ictuum luis, seu tortura pena est, quæ infligitur in delictorum vindictam, & sepe sæpius in publico loco etiam pro levibus delictis hac pena torquentur viles persone, ut pro ludis venitis, pro delatione armorum, & similibus. *Ursaya. loc. cit. numer. 179. & alii passim.*

16 Immutatiois pena est, qua Rei clauduntur intra cellam, muro obstructa porta, & relicta tantum parva fenestra ad recipiendum lumen, & altera, per quam eis subministrari possint necessaria ad victum,

qua pena puniendi sunt Religiosi heretici, cap. *Accusatus 8. §. final. de Hæreticis in 6. & Moniales ob delicta carnis consummata, & scandalosa. Sacr. Congregat. Episcop. & Regularium in Roguina 16. Maji 1620. Nicol. in Gloss. verb. Pœna num. 2. Ursaya loco cit. num. 162. & alii.*

Inferre infamia quid sit, & quos pariat effectus: 17 Vide verb. *Infamia per tot.*

Inhabilitatis ad beneficia pena est, qua quis inhabilis, & ineptus redditur ad valde recipiendum beneficium, dignitatem, & officium ecclesiasticum, ita ut collatio ipso facto, & ante omnem sententiam sit nulla. *Communis*, & patet ex dictis sub verb. *Lex art. 2. num. 37.* ubi fuit dictum quod pena, seu lex personalis latæ sententiæ in iis, quæ nullam executionem requirunt, sed potius in negatione & cautione, seu absentia consistunt, obligant statim in conscientia ante sententiam Judicis. Quinam autem inhabiles sint ad obtinenda beneficia. *Vide verb. Beneficia art. 4. d. n. 65. ad 90.*

Mitra pena est, cum qua Reus mitratus producitur in publicum, dum fustigatur, idque pro majori ignominia, & Judices hanc penam infligere solent lenionibus, ut observat Vulpin. *de delictis carnij quest. 144. per tot. Pegner. de crim. 14. Sabeli. in prax. univers. §. Ruffian. num. 1. Ursaya. loc. cit. tit. 5. num. 178.* referens hæc pena punitos fuisse publice per Urbem die 16. Septembris 1711. maritum, & uxorem ob lenocinium ejusdem mariti cum sua uxore.

Pœnariâ pena in hoc consistens, quod delinquens loco alterius penæ, vel una simul cum alia certam summam pecuniarum solvere debeat, licite, & valide etiam à iudicibus ecclesiasticis imponi potest. *Communis arg. cap. Statimus 55. caus. 16. q. 1. cap. Dilectus 6. de Offio. Ordinâr. cap. Postulasti 14. de Judicis*: ibi: Ipsam pœnariâ pecuniaria punitur, vel alia temporali, ita tamen ut regulariter loquendo non ipsi Judici, sed causis piis debeat applicari, juxta dictâ art. antecedenti d. num. 50. ad 62.

Privationis beneficiorum pena est, qua quis privatur beneficiis, dignitatibus, vel officio ecclesiasticis rite obtentis. *Communis*. Quot autem modis, & ex quibus causis proveniat talis pœna? *Vide verb. Beneficia art. 7. per tot.*

Relegationis pena, quæ confunditur cum exilio seu banno cum hæc differentia, quod relegatio restricta est ad certam civitatem & locum: exilium autem seu bannum non sic, potest, & solet etiam adhiberi ab Episcopis contra Clericos delinquentes, ipsos relegando in aliquem certum locum suæ diocesis, vel etiam in exilium mittere extra diocesim. *Communis per text. in cap. Cum fortius 1. de calumniatoribus, cap. Cum beatus 8. dist. 45. cum similibus.*

Stigmatum, seu bullationis pena quid sit, & quare sublata fuerit? *Vide supra num. 3.*

Talionis pena est, quæ infligitur contra calumniatores, seu falsi criminis accusatores à S. Damaso Papa Epist. 4. c. 7. & ab Adriano I. Ep. *Decret. cap. 24. relat. in cap. Calumniator 2. & cap. Qui non probaverit 3. caus. 2. quest. 3. leg. Quisquis 10. Cod. de calumniatoribus*; & est, ut calumniator, seu falsi criminis accusator subire teneatur eas pœnas, quas de jure subire debuisset accusatus, si concludenter probatus fuisset delinquens; Et quamvis hæc pena videatur hisce nostris temporibus abisse in desuetudinem, & ejus tamen vim innovavit S. Pius V. constituit. *incip.* Cum primum: Unde adhuc omnino pœna talionis intelligenda est, in illis locis, & regionibus, in quibus iustus de causis per suas peculiare leges præcipitur observari, ut præcipitur observari in nostra Religione Minorum de Observantia, Statut. *Validiores. c. 7. tit. de pœna tallonis; Amenus de delictis & panis tit. 5. §. 4. verb.*

Ca-

Calumniatio num. 17. *Compend. Sanct. verb. Accusatio, Accusator, num. 5. 6. 8. & 9. verb. Talionis pœna, Reiffenstuel lib. 5. Decret. tit. 1. num. 12.*

25 Tritremum pena vulgo Galera est, qua Rei carnis asperis, & durissimis vincuntur, & ad opus remigandi damnantur. *Raynald. tom. 2. ad cap. 19. §. 4. n. 8. Ursaya. loc. cit. tit. 5. num. 33. & alii passim.* (Vid. n. 9. sup.).

26 Verberationis, seu flagellationis pena quamvis plerisque in locis in desuetudinem abiit, & Clerici præsertim verberari non consueverunt, teste *Claro §. final. q. 71. n. 2.* tamen de jure adhuc infligi potest, dummodo absque sanguinis effusione, & non enormiter, sed moderate fiat: Clericus enim alium Clericum calumniose accusans beneficium, & officio privari, & verberibus castigatus in exilium mitti potest, text. expresso in cap. *Cum fortius 1. de Calumniatoribus*; ibi: "Subdiaconatus, quo indignus fungitur, privari officio & verberibus publice castigatum in exilium deportari"; cap. *In Archiepiscopatu 14. de Raptoribus*; ibi: *Pœnariâ potestis pœna multiplicare, & etiam flagellis afficere moderate* adhibita, quæ flagella in vindictam sanguinis transire minime videantur. *Clarus loc. cit.* *Reiffenstuel lib. 5. decretal. tit. 2. n. 10. & tit. 37. n. 104. & alii passim.*

27 Ultimi supplicii pœna consistit in separatione animæ à corpore; *l. Ultimum supplicium 21. ff. de panis*, ibi: *Ultimum supplicium esse mortem solam interpretatur.* Dicitur etiam *Capitalis*, *l. Præsentis 6. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiant*; ibi: *Capitalis, & ultimi supplicii animadversione plectendis*. Et etiam *Capitalis*, *l. Relegati 4. ff. de panis*, ibi: *Pœna capitalis.* Item vocatur *Pœna gladii*, *l. Si quis 20. Cod. de his, qui accusare non possunt*, ibi: *Ultimo gladio feriatur.* Item appellatur simpliciter *supplicium* sine aliquo addito, per antonomasiam enim intelligitur pœna mortis; *l. Quis cum major nata 14. §. 3. ff. de bonis Libertorum*; ibi: *Supplicium habuit l. Fratres 2. ff. de Leg. Pompeja de parricidiis*: ibi: *Supplicio affectus.*

28 Pœnam hanc ultimi supplicii, seu mortis naturalis in tres dividit species Carena de Inquis. *part. 3. tit. 13. num. 1. & seq.* In quarum prima ponit illam, quæ sequitur ex concratione, ac excommunicatione, & sectione per serram, & dissektione in partes, & ex objectione bestialis ad dilaniandum, ex reptatione, & laceratione per spinas, & tribulos, ex perpetuis vigiliis, ex lapidatione, & ex inedia; In secunda ponit illam, quæ sequitur ex furca, & ex præcipitatione. In tertia ponit illam, quæ sequitur ex capitibus amputatione, & ex sanguinis per venas paulatim, & non copiose facta emissione; sic literaliter *Ursaya. loc. cit. lib. 4. tit. 1. d. num. 105. ad 107.*

29 Delictorum pœnæ variaz per varietate criminum hic subnectuntur. Et primo Abigeatus pœna de jure communis varia est, pro varietate circumstantiarum delicti, & persone, ita ut aliquando ad bestias damnetur, & aliquando relegatur; *l. De abigelis puniendis 1. Abigeatus 2. & l. Oves 3. ff. de Abigelis*: Hodierna autem consuetudine puniri solent ut Fures prout ad citatas leges magis debeant Doctores (Verb. *Abigeatus*).

30 Abortus pœnæ quæ sint; *Vide verb. Abortus per tot.*

31 Abusus in Baptismo, si committatur malitiose ex parte materiæ, aut formæ, aut intentionis, & judicialiter possit probari aliquem sic abusum fuisse ad positivum finem non conferendum Sacramentum, quamvis pœna pro tali crudeli delicto non reperiatur in jure expressa, esset tamen ultimi supplicii, quia si tali pena puniendus est injustus homicida corporis, ut dicitur de pœna homicidii, à fortiori tali pena puniendus esset homicida animæ. *Amenus de delictis*

& panis tit. 8. §. 1. verb. 6. Abusus in Baptismo n. 13. & 14. Si abusus committatur in voluntaria & malitiosa reiteratione Baptismi, de jure civilis est mora tam in conferente, quam in malitiose suscipiente, textu expresso in l. Si quis 2. *Cod. Ne Sanctum Baptisma iteretur*. Et de jure Canonico talis rebaptizans, & rebaptizatus etiam occulte sunt irregulares, cap. *Confirmandum 65. dist. 50. cap. Afris 3. dist. 98. cap. Qui in quolibet 10. caus. 1. quest. 7. cap. Qui in his 117. & cap. Eos 118. de consecrat. dist. 4. cum similibus.*

Abusus in confessione, si committatur à non Sacerdote excipiente Sacramentalis Confessiones, prima pœna est irregularitas, c. 1. & 2. *de Cleric. non ordinat. ministrant.* Secunda pœna est quod taliter absolvens puniatur tanquam vehementer suspectus de hæresi, ut statuit Gregorius XIII. *constit. incip. Officii nostri*: Tertia pœna est traditio in manus Judicis Laici qui reum ultimo supplicio afficiat, ut statuit Clemens VIII. *const. incip. Etsi alia*: & quamvis minor ætas salvet reos ab ultimo supplicio, tamen si reus hujus delicti superet annos 20. licet non compleverit annos 25. adhuc est morte plectendus, ut decrevit Urbanus VIII. *constit. incip. Apostolatus officium*. Si committatur à Sacerdote absolute potentes absque jurisdictione, est suspensio ex sententia Judicis, cap. *Placuit 9. q. 2. cap. Placuit*, de pœnit. *dist. 6.* & cum talis se gerat ut Confessarius, & Confessarius non sit, potest insuper puniri pœna falsi: *arg. l. Eos qui diversa §. final. ff. Ad Leg. Cornel. de Fals. Amen. loc. cit. tit. 8. §. 4. num. 29. & alii.* Si committatur à Sacerdote absolute à censuris, & casibus reservatis sine jurisdictione, est excommunicatio, privatio officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac inhabilitas ad ipsa, ut jussu Clementis VIII. statuit *Sacr. Congr. 26. Novembris 1602.* contra omnes Sacerdotes seculares, aut Regulares præsumentes absolvere extra mortis articulum ubique à casibus contentis in Bulla Cœnæ, aut à quinque casibus Clementis Papæ reservatis extra Urbem, & intra Italianam. Si committatur à Sacerdote frange

32 gente sigillum Confessionis, quas pœnas incurrat? *Vide verb. Sigillum Sacramentalis Confessionis d. num. 25.*

33 Abusus in Eucharistia, si contumeliose, & sacrilege committatur, eam pedibus conculcandum, brutis comedandum, profectandum, in sterquilinum, aut ignem injiciendo, aut cultro seu pugionibus dilacerando, & hujusmodi, est mors qualificata juxta modum, & gravitatem contemptus, & quidem inferior ea, quæ debetur pro crimine læsæ Majestatis humanæ; cum longe gravius sit tale crimen læsæ Majestatis Divinæ. Si committatur per Sacrilignum furtum ipsius, ut furans ea utatur ad superstitiones, incantationes, aliaque sorilicæ, seu illam de manu Sacerdotis ore accipiat communicare fingens, & deinde ad dictos superstitiosos, & soriligos fines conservet, atque adhibet, est etiam mors qualificata juxta gravitatem contemptus, sicuti si furans sacram Pyxidem, indignè proficiat SS. Sacramentum in terram. *Vide verb. Fur n. 7.* Item si furans Sacram Pyxidem ad eam conflandam, ac vendendam, & occasione etiam Eucharistiam asportat, ultimo supplicio puniatur, ut etiam morte puniatur furans Sacram Pyxidem, & Sacras Particulas relinquens in Ciborio, Altari, aut in terra; *Amenus loc. cit. tit. 8. §. 2. d. n. 13. ad 15. Vide verb. Fur d. num. 75. Vide infra num. 115.* Si committatur abusus per vomitum Eucharistiæ causatum ex ebrietate, seu voracitate, si talis abutens sit laicus, debet puniunt per 40. dies: si est Clericus, vel Monachus per 70. si vero Episcopus per 96. dies; *cap. Si per ebrietatem de consecrat. dist. 2.* Si autem abusus committatur in negligenti, seu minus decenti ipsius Eucharistiæ custodia, ita ut ob talem negligentiam Eucharistia

- tia aliqua injuria afficiatur, is, cui demandata est talis custodia, debet per trimestre à proprio officio suspendi, textu expresso in cap. Statuimus 1. de custodia Eucharistiae: Et sic per ejus incuriam aliquid nefandi inde contigerit (ut videlicet Eucharistia fuerit à muribus corrosa, aut temeraria manu furto sublata) aliqua horribilia, vel nefaria exserenda. . . graviori subjacere debet ultioni, arbitrio nempe Superioris infligendae, textu expresso in cit. cap. Statuimus: Si tandem abusus committatur à Sacerdote, qui sine aqua, & candelis accensis, vel in pane fermentato, vel vase ligno sacrificet, tunc officio, & beneficio privatur, textu expresso in cap. Literas 14. de celebratione Missarum.
- 42 Abusus in matrimonio, si committatur à Clerico in Sacris contrahente Matrimonium, poena est excommunicatio, & irregularitas. Vid. verb. Impedimenta Matrimonii art. 2. n. 6. & 7. insuper tanquam suspectus de heresi potest puniri in Sancta Inquisitione poena arbitraria Sacrae Congregationis supremæ Inquisitionis, quæ poena aliquando ex circumstantiis facti extenditur usque ad damnationem ad trirèmes: Amenus loc. cit. tit. 8. §. 5. n. 29. Si autem committatur polygamia variae pro varietate abusus sunt poenæ. Vide verb. Polygamia à num. 27. ad 33.
- 44 Abusus in ordine, si committatur, ex quo conferatur, & suscipiatur ante legitimam ætatem, vel extra tempora, aut sine literis dimissoriis, seu sine legitimo titulo aut sine celebratione Missæ, vel ex quo eidem conferatur duo Sacri Ordines eodem die, aut non spectatis interstitiis, variae pro varietate abusus sunt poenæ. Vide verb. Ordo, Ordinare, art. 4. per tot. Si committatur, ex quo Ordines sint furtive suscepti, sic ordinatus non potest ministrare in taliter susceptis, nec ad Superiores Ordines promoveri. Et si Episcopus protulit excommunicationem contra furtive accedentes, solus Papa dispensare potest. Si autem Religionem ingrediatur, & in ea laudabiliter vivat, potest Episcopus, aut ejus Prælati dispensare. Quod si Episcopus nullam excommunicationem interminavit, potest Episcopus cum illo dispensare, peracta poenitentia imposita; cap. Veniens 1. cap. Cum collator 2. cap. Innotuit 3. de eo qui Ordinem furtive suscipit. Amenus loc. cit. tit. 8. §. 3. n. 19. Si committatur abusus, ex quo quis per saltum ordinem suscipiat, ipse est suspensus ab Ordine per saltum suscepto, & non potest sine dispensatione ad alios Ordines promoveri, & ab ipsa suspensione, si promotus non ministravit in Ordine male suscepto, dispensare potest illius Episcopus etiam cum scienter male promotus, & etiam in casu publico, ut ex Trident. sess. 23. cap. 14. de ref. ubi Barbo. num. 9. Si autem ministravit, indiget dispensatione Apostolica, ut firmant Majol. Salced. Filiuc. Riccius, Homobon. Bonacin. apud Barbo. loc. cit. n. 7. Amen. loc. cit. n. 22. & alii. Si committatur abusus, ex quo Clericus, aut Laicus ministret in Ordine Sacro, quem non habet ipse, est Irregularis respectu ordinum suscipiendorum, & respectu ordinum susceptorum manet suspensus arbitrio Episcopi, qui potest (imposita prius poenitentia, & ea in parte à Reo adimpleta) illam tollere; cap. Ex litteris 2. de Clerico non ordinato ministrante. Non promotus autem ad Sacerdotium attentans missam celebrare, aut Sacramentales Confessiones excipere (post abjuratorem de vehementi, & si Clericus sit, degradationem) tradendus est Curia seculari ultimo supplicio perimendus. Gregor. XIII. constit. incip. Officii nostri: Clemens VIII. constit. incip. Et alias: Urbanus VIII. constit. incip. Apostolatus Officium: Vide supra n. 33. Si tandem committatur abusus, ex quo Sacerdos absque privilegio, vel necessitate plures missas celebret eadem die, tunc talis Sacerdos fit Irregularis. Sacr. Congregatio Concil. in Placentin. 11. Januarii 1710. ad primum dub. Vide verb. Mis-

- sa art. 5. num. 10. & ad num. 18. ad 27. ubi assignantur sufficientes necessitates celebrandi plures missas eadem die. Et si plures missas celebret propter solam avaritiam, & non jejunus, peccat mortaliter, & est puniendus poena arbitraria juxta circumstantias delicti, temporis, loci, & personæ, cum id sit contra multos Canones; cap. Ut jejunii dist. 5. cap. Nihil 7. quest. 1. cap. Sufficit, & cap. Consulisti 3. cap. Te referent 12. de celebrat. missarum cum similibus. Vide Amen. loc. citat. n. 40. & seqq.
- Abusus Sacrae Scripturae variae sunt poenæ pro varietate multiplicis abusus. Potest enim abusus committi in usurpatione verborum Sacrae Scripturae, ad ostendendum acumen ingenii in re Lubrica, aut scurrili, aut proximi contumeliosa. Vel ad irridendum simplicitatem phrasæ Sacrae Scripturae, aut mysterium aliquod Fidei, aut Ecclesie institutionem. Vel ad docendum ex verbis Scripturae perverse detortis errorem manifestum in Fide, seu moribus. Vel tandem ad producendos malos effectus per sortilegia, incantationes, &c. Hinc juxta majorem, vel minorem gravitatem abusus attentionis circumstantiis loci, & temporis, personæ, consuetudinis scandalosæ & mali effectus, majori, vel minori gravitate poenatur est puniendus, ut sic poena crimini commensuretur, cap. Sane 11. de officio delegat. cap. Sicut dignum 6. de homicid. Deuteronom. cap. 25. num. 3. & Apocalyp. cap. 18. numer. 7. Vide artic. anteced. num. 45. cum hac semper advertentia, quod si abusus Sacrae Scripturae sit ad inducendam, vel defendendam hæresim, debet puniri poena Hereticorum.
- Adulterii poena. Vide verb. Adulterium art. 2. per tot. & art. 3. 4. & 5.
- Alchimiatarum poena, ut vult Amenus loc. cit. tit. 6. num. 10. est de jure Cæsareo, quod si Reus sit ingenius, deportetur, & omnia ipsius bona publicentur; Si autem servus, ultimo supplicio afficiatur, & allegat lib. 1. §. fin. ad Leg. Cornel. de fals. Et si aurum adulteratum signetur in monetam, delinquens declaratur Reus læsæ Majestatis, & igne comburendus decernatur, l. Si quis nummos 2. Cod. de fals. moneta. Concludit tamen, quod circa hoc crimen diversificantur poenæ juxta statuta municipalia, seu consuetudines regionum. Quæ autem sit eorum poena de jure Canonico? Vid. verb. Alchimia num. 2. & seq.
- Alienatio bonorum eccles. poena; Vid. verb. 52 Alienatio art. 6. per tot. & verb. Libri à num. 15. ad 23.
- Ambitus poena, cum à laicis committitur vi, aut pecunia pro obtinendis publicis officiis, ac dignitatibus secularibus, est, ut convictus de hoc crimine uti vis publicæ Reus, in Insulam deportetur; l. Nullus omnino, Cod. ad leg. Juliam de Ambitu, & ut puniatur in quadruplum ejus, quod dedit pro assumendo Magistratu, vel pro illo dando accepit; l. Sancimus 6. Cod. Ad Leg. Jul. Reputandar. & ut sit infamis; l. Hac Leg. 1. ff. de Leg. Jul. Ambitus. Ursaya Instit. crimin. lib. 2. tit. 2. à num. 78. ad 82. Si autem Clericus circa officia, & dignitates eccles. reus sit hujus criminis, puniri debet poena Simoniacorum, quæ infra assignabitur sub num. 107.
- Annona fraudata poena est, quod qui aliquid fecit, quo annona carius vendatur, vel impedit, quominus annona in civitatem deferatur, multa 20. aureorum puniatur; l. Lege Jul. 2. ff. Ad Leg. Jul. de Annona. Item poena 20. aureorum puniuntur, qui monopolium faciunt, ut annona carior evadat; l. Jubeamus 1. Cod. de Monopoliis. Item poena criminis stellationatus puniuntur, qui publice emunt annonam plures, quam valeat, ut ceteri ad emendam eodem pretio incitentur, & sic rerum pretium augeatur; leg. Stellationatus 3. ff. de crimine stellationatus. Item poena extraordinaria puniuntur, qui totam annonam emunt,

- emunt, quam reperiunt in Provinciis, ut soli possint eo pretio, quo volunt, eam deinde vendere; & si sint negotiatores, ac mercatores, interdicitur eis negotiatio, & interdum relegantur, si sint nobiliores; si autem humilioris status personæ, damnantur in opus publicum, l. Annonam 6. ff. de extraordinariis criminibus, Ursaya loc. citat. lib. 2. tit. 4. num. 36.
- 55 Apostasia, seu Apostatarum poena. Vide verb. Apostasia, Apostata per tot.
- 56 Appellationis malæ poena, si sit appellantium à Papa ad futurum Concilium, est excommunicatio Papa reservata ipso facto incurrenda, quæ incurritur non solum ad appellantes principaliter, sed etiam à dantibus circa hoc consilium, auxilium, seu favorem. Si sit trahentium causam ecclesiasticam ad forum laicum, appellandum scilicet à sententia lata, aut obtinendo à Judicibus Laicis prohibitiones, aut mandata contra Judices ecclesiasticos Ordinarios, aut Delegatos, aut impediendo executionem Decretorum Romanæ Sedis, aut quoruncumque ipsorum Judicum, est pariter excommunicatio Papa reservata ipso facto incurrenda, quam incurritur non tantum principales, sed etiam dantes consilium, patrocinium, & favorem.
- 58 Si sit Regularium temere appellantium ad tribunal seculare, ultra dictam excommunicationem latam contra trahentes causas ecclesiasticas ad tribunalia laica, Regulares sic appellantes incurritur particularis excommunicationis Pontificum, qui fere omnibus Ordinibus specialibus sub simili censura veterunt hujusmodi appellationes, ut videre est in compendio privilegiorum Mendicantium, & non Mendicantium, & proprio cujusque Ordinis. Et nobis Minoribus de Observantia specialiter id prohibuit inter alios Greg. XIII. constit. incip. Quoniam nostro sub poena excommunicationis Papæ reservata ipso facto incurrenda, privationis vocis activæ, & passivæ, omnium officiorum Ordinis, & perpetua inhabilitatis ad illa: quas poenas incurrit etiam omnes, quomodocumque directe, vel indirecte pro consilio, auxilium, aut favorem ad talen appellacionem concurrentes.
- 59 Et dictas Gregorii poenas incurrit etiam appellantes ad tribunal Episcopi, cum constitutio, seu Breve Gregorii loquatur de tribunalibus secularibus, quale est tribunal Episcoporum, quod non est Regulare, sed seculare, cum Clerus alius sit secularis, & alius Regularis. Sanctior. de panis cap. 18. q. 3. ver. Respondeo 3. Amenus loc. cit. tit. 2. §. 3. n. 35. qui n. 36. subdit, quod appellantes ad tribunal Episcopi, licet incurrant poenas latas à Pontificibus contra appellantes ad tribunalia secularia, non tamen incurritur poenas trahentium causas ecclesiasticas ad tribunalia laica, cum tribunal Episcopi, licet sit seculare, tamen non sit laicum. (Vid. verb. Appellatio.)
- 60 Arma prohibita deferentium poena quoad Laicos dependet dispositione statutorum, ac edictorum Principum; quæ edicta, seu statuta aliquando multas pecuniarias, aliquando poenas corporales etiam ultimi supplicii cum bonorum confiscatione pro diversitate bonorum incidunt. Universaliter autem prima poena est amissio eorumdem armorum, quamvis de hac poena nihil loquantur statuta, & edicta, ut cum aliis notat Ripa de nocturno temp. cap. 8. n. 63. & 69. Amenus loc. cit. tit. 7. §. 1. num. 17. qui ante n. 7. dicit, quod in statu ecclesiastico deferentes, seu etiam domi retinentes archibusilios breviores duobus palmis, vulgo *Manzagati*, furtis suspendi sanciuntur, vocanturque Rei criminis læsæ Majestatis, & Rebellionis à Pio IV. constit. 49. incip. Cum vices ejus: & hanc Pii IV. constitutionem confirmavit, & ampliavit ad arma breviora tribus palmis, ut pugio, & stylum, & cultellos, exceptis cultellis ad frangendum panem, S. Pius V. constit. 45. incip. Cum vices: Quas autem poenas incurrit Clerici, & Regulares deferentes
- tes, & retinentes arma, & an quoad hæc subiaceant bannimentis Laicalibus, possintque à Curia seculari ipsis spoliarī? Vide verb. Arma, & Bannitus.
- Assassinii poena. Vide verb. Assassinium, Assassini 62 nus per tot.
- Astrologiam judicariam profitemium poena. Vid. 63 verb. Astrologia, Astrologus, & verb. Superstitio à n. 40.
- Bestialitatem committentium poena. Vide verb. 64 Luxuria n. 69.
- Blasphemias loquentium poena. Vide verb. Blasphemia art. 2. per tot.
- Calumniatorum poena est, quod in primis tenetur calumniator Reo refundere expensas litis, & resarcire omne damnium eidem secutum. Farin. in prax. crim. quest. 16. à num. 10. Clarus quest. 67. num. 4. Reiffenstuel lib. 5. Decretal. tit. 2. n. 6. & communis aliorum; arg. l. Eum quem 79. ff. de iudiciis, l. Preparatorum 13. Cod. eod. cap. finem 5. de dolo, cum similibus. Item Calumniator evadit infamis infamia juris; cap. Si quis 1. caus. 2. quest. 3. l. Prætoris verba 1. & l. Athletas 4. §. 4. ff. de his, qui notantur infamia, l. Nostri 8. Cod. de Calumniatoribus, cum similibus. Unde incurrit etiam Irregularitatem, ita ut neque Ordines suscipere, neque susceptos exercere valeat, cap. Qui aliquo crimine 5. dist. 51. cap. Infames 17. caus. 6. quest. 1. ac fit inhabilis ad beneficia, & dignitates ecclesiasticas, arg. c. Inter 11. de excessibus Prælat. cum similibus. Item incurrit poenam talionis, cap. Calumniator 2. 68 & cap. Qui non probaverit 3. caus. 2. q. 3. l. Quisquis 10. Cod. de Calumniatoribus. Vide supra n. 24. Item Clericus alium Clericum calumniose accusans beneficio, & officio suo privari, & verberibus castigatus in exilium mitti potest; cap. Cum fortius 1. de calumniatoribus cum similibus. Vide supra n. 26.
- Collusionis, seu prævencionis poena, quamvis sit arbitraria, seu extraordinaria pro diversitate circumstantiarum imponenda l. Sciendum 2. ff. de prævencionibus, ibi: Sciendum est, quod hodie iis, qui prævencionis sunt, poena injungitur extraordinaria, juncta l. Accusatorum 1. §. 7. ac l. Et privatis 3. ff. Ad Senatusconsultum Turpillianum; tamen Prævencio etiam poenam infamiam in specie incurrit; l. Si is 4. ff. de prævencionibus. Si autem collusio fit super beneficio ecclesiastico (uti casus habetur in c. Audivimus 3. de collusione detegenda) uterque colludentium privari debet ipso beneficio, tum ne fraus, & dolus alicui patrocinetur, cir. c. Audivimus, cum similibus; tum ne delicta maneant impunita contra l. Ita vulneratus ff. Ad Leg. Aquit. c. Ut famæ 35. de sent. excommunic. ibi: Cum publicæ communitatis intersit, ne crimina maneant impunita.
- Et hic adverte, quod Collusio est inter Accusatorem, & Reum latens fraudulenta conventio, quam interveniente, aliquando delicta manent impunita, vel etiam committuntur, ut explicat Glossa in cit. cap. Audivimus verb. Collusione: Unde Actor, seu Accusator in Judicio dicitur colludere cum Reo convento, seu accusato, si ejus parte adjubet celando, vel dissimulando veras probationes, & falsas defensiones, seu exceptiones admittendo, vel ab accusatione omnino desistendo, ut Reus absolvatur, & poenam ipsi infligendam evitet, ac judicium publicum reddatur illusorium, arg. cap. Scripta 1. capit. Audivimus 3. & cap. In tantum 1. de Collusione detegenda. Hæc autem collusio à Civilibus vocatur Prævencio, quæ est verorum criminum palliatio: Prævencio enim est vera crimina abscondere, & palliare, ad hoc ut veritas non appareat, l. Accusatorem 1. §. Calumniari, Ad S. C. Turpillianum. Ille enim prævencio dicitur, qui aliquid de vero crimine accusat, sed veras probationes omittit, & fictitias solum adducit, ut ex eis nihil contra accusatum concludi possit; l. Prævencio 1. ibique Glossa. ff.